

RECENSIÓ

Mercè Barceló i Joan Vintró (coordinadors) *Dret públic de Catalunya*, Barcelona: Atelier, 2008, 683 pàg. ISBN 978-84-96758-53-7

Ramon Riu Fortuny

L'any 1992 es va publicar el primer *Manual de Dret públic de Catalunya*, d'Enoch Albertí, Eliseo Aja, Tomàs Font, Xavier Padrós i Joaquim Tornos. Enric Fossas Espadaler en va donar notícia, aleshores, a la revista *Autonomies* núm. 17, editada en aquell moment per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i l'Institut d'Estudis Autònoms de la Generalitat de Catalunya, i va qualificar l'esdeveniment com un símptoma de maduresa científica de la doctrina iuspublicista catalana.

Aquella obra, publicada quan es començava a consolidar el nou ordenament del dret públic vigent a Catalunya a partir de la Constitució Espanyola de 1978 i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979, va emergir com una referència imprescindible per a tots els que volien conèixer el dret públic a Catalunya, tant per als estudiants de les nostres universitats com per als acadèmics i juristes que, des de les diverses branques professionals, buscaven una obra que tractés aquesta matèria de forma sistemàtica i completa.

Per tant, efectivament, aquell va ser un primer estadi de maduresa, però sens dubte també, vam seguir progressant quan vam poder disposar de més d'una obra per estudiar el mateix objecte. El coneixement més complet que aporta la diversitat de perspectives d'estudi i la pluralitat de criteris científics, la vam obtenir l'any 2001 amb la publicació del *Dret públic de Catalunya*, coordinat per Mercè Barceló i Joan Vintró, però que comptà també com a autors amb Xavier Arbós, Imma Folchi, Enric Fossas, Pere Sol i Jaume Vernet.

Avui podem felicitar-nos de l'aparició del nou *Dret públic de Catalunya*, que serà en endavant, sens dubte, l'obra de referència en aquest camp.

No és una nova edició, ens trobem davant d'un text quasi integrament nou, que només recull alguns fragments del que ja trobarem a l'obra de 2001. Així ho expliquen també els coordinadors en la presentació que inclouen en el llibre, quan posen de manifest que si bé es tracta de la continuació d'una obra anterior, incorpora tota la càrrega de novetat que en la panoràmica del dret públic de Catalunya implica comptar amb un nou Estatut d'autonomia.

Certament, si l'objecte d'estudi, eminentment la norma que encapçala i emmarca tot el dret públic de Catalunya, s'ha formulat de bell nou amb l'Estatut d'Autonomia de 2006, per força l'obra, que havia de partir de l'anàlisi dels seus enunciats i de la sistemàtica de les seves prescripcions, s'ha hagut de fer quasi integrament de nou. Ha pogut reproduir poc més que els antecedents històrics anteriors, perquè ha hagut de concloure la valoració de l'etapa en la que s'ha aplicat l'Estatut de 1979 i, lògicament, dedicar el gruix de l'obra a l'estudi del nou dret positiu. Així doncs, en els diferents capítols del llibre es fa esment de l'aplicació de l'anterior Estatut, els seus desenvolupaments legislatius i els antecedents conformats per la jurisprudència del Tribunal Constitucional que el va interpretar a la

vegada que aplicava la Constitució, des de 1981 a 2006. Però aquestes referències apareixen sempre fetes des de l'enteniment del nou Estatut com un objecte que no pot ser subsumit de forma automàtica, simple o incondicionada en les determinacions que resulten d'aquells antecedents normatius i jurisprudencials, sinó com la definició d'un nou marc de l'autonomia que comportarà un desplegament normatiu per part de l'Estat i de la mateixa Generalitat de Catalunya, i un tractament nou i específic en la jurisprudència del Tribunal Constitucional.

De fet, Mercè Barceló i Joan Vintró, expliquen en la introducció que davant la possibilitat d'esperar a publicar aquesta obra quan s'hagin resolt els recursos d'inconstitucionalitat que es van plantejar contra l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006, han optat per publicar-la immediatament, moguts pel convenciment de la constitucionalitat de l'Estatut, per la normalitat amb què s'ha aplicat durant els dos anys que ja té de vigència i perquè entenen que la finalitat essencial de l'obra, de donar a conèixer als estudiants el dret públic de Catalunya i ajudar els juristes a aprofundir en el seu coneixement, es pot acomplir amb independència de la decisió concreta que pugui adoptar finalment el Tribunal Constitucional en aquells recursos.

Ens trobem doncs, davant una obra cabdal per a l'estudi de l'Estatut de 2006, però amb caràcter més ampli, en la mesura que l'Estatut ha estat model o referència en les recents reformes d'altres Estatuts d'Autonomia, sens dubte serà una obra que marcarà una tendència en la doctrina científica en el conjunt de l'Estat. Així ho va expressar també Carles Viver Pi-Sunyer en l'apassionada intervenció que va fer el dia 2 de juny de 2008 en l'acte de presentació d'aquesta obra, al Palau de la Generalitat de Catalunya. El que fou Vicepresident del Tribunal Constitucional i avui Director de l'Institut d'Estudis Autònoms, posà de manifest la importància d'aquesta obra perquè expressa amb fonament les posicions de la doctrina que assumeix la plena conformitat de l'Estatut d'Autonomia de 2006 amb la Constitució Espanyola i, per això, suposa una aportació essencial en la comtesa per l'hegemonia en la interpretació d'aquesta norma jurídica.

A més, l'experiència demostra que l'ordenament vigent sovint s'assembla a una successió de disposicions transitòries en adaptació permanent i necessària als canvis socials. Per tant, és d'agrair als coordinadors i als autors que, malgrat aquell conjunt de circumstàncies, hagin tingut el valor i la generositat d'oferir-nos el seu treball. I és que per a tots els que han d'explicar i d'aplicar l'Estatut de 2006, comptar amb un estudi rigorós i exhaustiu com és aquest, era una necessitat ja urgent i, sens dubte, serà un ajut inestimable davant el cúmul d'incerteses que l'Estatut, com tota norma jurídica nova, planteja fins que, amb el temps, el seu significat s'anirà aposentant i consolidant amb el trànsit successiu de la doctrina científica, dels legisladors, dels operadors jurídics i de la jurisprudència per cadascun dels seus preceptes.

Així i tot, el fet que en aquests dos darrers anys ni l'Estat ni la mateixa Generalitat han avençat gaire en adoptar les disposicions normatives que havien d'aplicar o desplegar l'Estatut, condiciona l'obra en alguns punts, quan l'estudi ha de quedar forçosament incomplet per manca dels futurs desplegaments o per no poder conèixer encara el pronunciament definitiu del Tribunal Constitucional en aquells recursos pendents. Tota obra és fruit del seu temps i, per tant, aquestes circumstàncies especials no la fan desmerèixer, ans el contrari, en la mesura que reflecteix perfectament el present, serà en endavant, el testimoni d'aquest període del dret públic de Catalunya.

Certament, el llibre pot servir tant per a professionals que treballen habitualment en l'àmbit del dret públic de Catalunya com per als bons estudiants que s'inicien en l'estudi d'aquesta branca del Dret. A aquests els resultarà assequible per la claredat de l'exposició, i serà també una guia suggestiva per als qui volen reflexionar i aprofundir en el coneixement d'aquesta matèria. Però malauradament hem de constatar que avui són pocs els estudiants que

accepten de bon grat llibres de text de més de sis-centes pàgines, i aquestes dimensions poden ser una barrera psicològica considerable per a, potser, una majoria de la població de les nostres aules, que embarcats en la inèrcia dels temps que corren, demana “*fast-books-to-take-away*”, per empassar-se’ls com a píndoles, sense assaborir-los, indiferents a les males digestions i a la pobresa nutritiva dels concentrats.

En canvi, als professionals l’obra els ofereix un tractament molt extens de la matèria, que, no només els servirà d’introducció, sinó que els situarà i els orientarà en el complex escenari que plantegen molts aspectes del nou Estatut. Perquè el nou Estatut és una norma jurídica extensa, complexa i gens fàcil d’assimilar. Potser en part per la complexitat del procés seguit en la seva elaboració i pel compromís complex que expressa entre posicions polítiques molt diverses. Però, per això mateix, era tant necessari i urgent disposar d’una obra de qualitat que facilités l’enteniment i sistematització dels seus preceptes i ajudés, així, a resoldre la problemàtica que pot plantejar en alguns punts la seva aplicació. Finalment s’ha omplert aquest buit i estem davant del bon llibre, que ha aconseguit explicar de forma clara, sintètica, rigorosa, cohesionada, completa i ben estructurada, el sentit, l’encaix constitucional i l’abast de la norma jurídica de capçalera del dret públic propi de Catalunya.

L’obra compta amb una estructura clara i pràctica, i un Índex perfectament detallat, que la fa molt manejable i facilita la consulta puntual amb tota immediatesa. S’inicia amb tres capítols d’estudi dels antecedents històrics de l’autonomia de Catalunya, el desplegament de l’Estatut de 1979, el procés d’elaboració de l’Estatut de 2006, el model territorial de la Constitució i l’encaix de Catalunya en l’Estat autonòmic. A continuació entra ja en l’estudi del marc legal conformat per l’Estatut de 2006, seguint aproximadament l’ordre i l’estructura dels seus títols. Així, es dediquen sengles capítols als elements definidors de l’autonomia de Catalunya i als drets i deures de la ciutadania i els principis rectoris; segueix un capítol dedicat a les fonts del dret a Catalunya; sis capítols dedicats a les institucions de la Generalitat, l’organització i el règim jurídic de la seva Administració, l’organització territorial de Catalunya i el Poder Judicial a Catalunya; un dedicat a les competències; un dedicat a les relacions institucionals de la Generalitat amb l’Estat i amb la Unió Europea, i l’acció exterior de la Generalitat i, *last but not least*, un dedicat a les finances de la Generalitat.

En conjunt, es tracta d’un text àgil, que dóna prioritat a l’exposició directa i sintètica, sense notes a peu de pàgina i gairebé sense cap referència a la doctrina científica. Així i tot, facilita una selecció molt acurada de bibliografia al final de cada capítol, prou àmplia com per suggerir la possibilitat d’aprofundir en la matèria. A diferència de l’edició de 2001, ara l’obra no inclou al final de cada capítol les relacions de legislació catalana i estatal, ni la de Sentències del Tribunal Constitucional, si bé se citen dins del text les més rellevants en cada cas. Però aquesta és una conseqüència lògica d’estudiar un nou Estatut, a partir del qual encara manca una tasca molt considerable dels legisladors estatals i de Catalunya i sobre el què encara no s’ha pronunciat el Tribunal. Tampoc s’han inclòs al final de cada capítol les referències a recursos electrònics que apareixien en l’edició de l’any 2001. Certament, la vida efímera que han tingut moltes adreces de la xarxa fa que la seva relació pugui quedar desfasada ben aviat i, a més, sovint els continguts d’aquestes adreces resulten massa heterogenis, i la seva utilitat és desigual. De tota manera, atesa l’evolució creixent dels recursos electrònics, tant pel que fa a les webs de les institucions com a la seva utilització des d’àmbits professionals o d’estudi universitari, potser es podria plantejar per a futures edicions la reincorporació d’algunes referències ben seleccionades.

No podem acabar aquesta ressenya, sense posar de manifest que si comparem l’obra amb la que també van coordinar Mercè Barceló i Joan Vintró l’any 2001, veiem que apareixen alguns canvis entre els autors. Aquest cop no han pogut comptar amb la participació d’Enric Fossas, però tornem a trobar-hi Mercè Barceló, Joan Vintró, Xavier

Arbós, Imma Folchi, Pere Sol i Jaume Vernet, i s'hi han incorporat de nou Miguel Angel Aparicio, Antoni Bayona i Fernando Dominguez. Per tant, hem de concloure que estem davant d'un nou llibre, que demostra el progrés d'un equip que ha crescut, i que avui pot exhibir justament la plena maduresa adquirida amb la més sòlida experiència, acadèmica i professional.